

det ærede Thing vistnok veed, en Ynder af den Theori, som man her i Salen tilvæse med nogen Overdrivelse har tolket derhen, at Fremleie efter den danske Ret i Almindelighed skulde være utilladelig. Han var saaledes paa en Maade interesseret i at finde Argumenter for sine Anskuelser. Hvad siger han da om disse Ord? Han var ikke istand til i dem at finde noget Argument imod Berettigelsen til Fremforpagtning; jeg tillader mig at oplæse hans Ord: „Disse Udtryk behøve ikke at forklæres om en positiv Hjemmel, som Contracten skulde give til Rettighedens Overdragelse“ — det er netop den Paastand, som gjøres fra en æret Godseiers Side, de behøve ikke at betyde dette, siger Drsted, „men de kunne ligesaa godt sigte til, at Contracten Intet maa indeholde, som forbød Fremforpagtning“. Det er saaledes Drstedes Fortolkning af Ordene: Overdragelsesret ifølge Contractens eget Væsen og Intet optaget i disse Contracter, som lægger Baand paa denne Berettigelse. Det er denne Fortolkning, som jeg nu for mit Vedkommende tillader mig at slutte mig til, idet jeg troer, at det er den rigtige, og vil man sige, at der jo dog selv efter Drstedes Udtalelse bliver Tvivl tilbage, og at den maa løses, saa svarer jeg: Ja, naturligviis; vi maae tage Hensyn til de hos os gjældende Rettsanskuelser om saadanne Forhold — deri er jeg enig med en æret Daler fra idag, men jeg haaber, at han ogsaa vil være enig med mig i, ikke til de nugældende men til dem, der levede 1792 (Rosenørn Teilmann; ogsaa til de nugældende). Der siges: Ogsaa til dem, der leve nu; vel, jeg skal komme til Nutidens Anskuelser, men det gjælder jo om Fortolkning af den gamle Lov; vi tænke, tale og handle Alle under Indflydelse af vor Samtids Tænkeviis og vor Samtids Rettsanskuelser og det, hvorom det altsaa nærmest gjælder, er: Hvad betragtede man i 1792 som Ret i disse Forhold? Derom have vi fuld historisk Oplysning. Det var dengang alle Retshyndiges Anskuelse, og det vistnok uden Undtagelse, at Fremleie i Almindelighed var tilladelig, Noget, der fulgte af Leieforholdets Natur, og det uden Hensyn til Gjenstanden for Leieaalet, ved Jordforpagtninger som ved

Huusleie. Der var ikke nojensmhelst Tvivl i saa Henseende og man byggede denne Anskuelse væsentlig paa den almindelige Rettsbevidsthed, paa Naturetten eller den almindelige Retslære, man vidste ogsaa at begrunde den paa den positive Lovgivning, og det var overhoved først i Aaret 1800, at en anden Anskuelse begyndte at dukke frem. En Høiesteretsdom af dette Aar afgjorde i et Forpagtningsforhold, at Forpagteren var uberegtiget til Fremforpagtning, men det vakte en saadan Storm iblandt Datidens Retslærere, at Universitetets Senior skrev en Afhandling, hvori han naturligviis høiede sig for Høiesterets Afgjørelse af det enkelte Tilfælde, fordi Hensyn til de personlige Forhold vare fremtrædende i det paadømte Contractsforhold, men iøvrigt ivrigt kjæmpede for, at Fremleie efter den danske Retsbetragtning i Almindelighed var tilladelig. De fleste af mine ærede Colleger have vidst hørt tale om gamle Hurtigfar. Han skrev et System om den danske og norske Stats første Grunde, der var et Hovedværk for sin Tid, og i dette hævdede han endnu i Aaret 1817 med Bestemthed Fremleies Tilladelighed som den almindelige danske Rettsanskuelse. Det var overhoved først en Afhandling i Drstedes Haandbog, som væsentlig rokkede ved denne Anskuelse; jeg indrømmer, at han i sine Bemærkninger til Universitetlærer Nørregaards Lovbog allerede tildeels havde begrundet sin Mening, men det var dog først i Aaret 1832, at han ret alvorlig angreb den indtil da i det Hele uanfægtet gjældende Anskuelse. — Saaledes stod det sig altsaa med Datidens Anskuelse; men nu sagde man nylig til mig: Nutidens Anskuelser! Ja jeg har rigtignok hørt her i Salen, at det skulde være den, at Fremleie uden Samtykke fra Eierens Side efter dansk Ret i Almindelighed var utilladelig, men dette er ingenlunde saa. Evertimod den almindelige Regel er den, eller rettest talt der gives ingen almindelig Regel, men man maa see hen til Forholdets særlige Bessaffenhed og undersøge, om det efter samme kan antages, at der fra Eierens Side har været taget Hensyn til den individuelle Leietager og hans Egenstaber, eller om Retsholdet er af den Bessaffenhed, at det Person-